

didaskalia

gazeta teatralna

Milo Rau: przewodnik

Manifest NTGent

Uwagi wstępne

Każda instytucja, również teatr, kieruje się pewnymi zasadami, jednak rzadko są one upubliczniane. Na przykład, istnieje niepisana zasada w niemal wszystkich niemieckich teatrach, że przedstawienia nie są wystawiane poza językowymi granicami kraju - ze względu na koszty lub dlatego, że niemożliwe jest odpowiednie zgranie terminów pracowników technicznych i aktorów. Dotyczy to również repertuaru: niezmienni klasycy epoki burżuazyjnej, od Ibsena i Schnitzlera po Dostojewskiego i Czechowa. Nowe sztuki, utwory pozaeuropejskie, aktorzy nieprofesjonalni lub obcojęzyczni, aktywiści lub kolektywy pojawiają się tylko w programach dodatkowych i na scenach studyjnych. Trzeba dokonać wyboru: niezależna scena lub teatr miejski, produkcja lub dystrybucja, klasyczne adaptacje dla publiczności mieszczańskiej lub międzynarodowy cyrk dla globalnej elity. Ale jeśli nawet wybierze się model lokalny, to samo miasto jest i tak konsekwentnie wyłączane z pracy „teatru miejskiego” poprzez zestaw niejawnych reguł. Uczestniczy tylko w intelektualnej i artystycznej pracy

teatru za pośrednictwem mediów i w kontekście dyskusji lub premier. Ewentualnie w niektórych tak zwanych projektach obywatelskich. Wszelkie próby wyjścia poza model teatru miejskiego, połączenia lokalnych, krajowych i międzynarodowych metod produkcji, stale współpracującego zespołu z otwartością na przybyszów zawiodły z powodu ukrytych ograniczeń systemu „teatru miejskiego”. Przykładem – działania Matthiasa Lilienthala w monachijskim Kammerspiele, które zostały storpedowane przez lokalnych polityków.

Pierwszym krokiem do „miejskiego teatru przyszłości” jest zatem przekształcenie ukrytych zasad w jasne, wyraźne reguły, a debat ideologicznych – w konkretne decyzje. Jak powinien wyglądać miejski teatr przyszłości? Kto w nim pracuje, w jaki sposób odbywają się próby, jak spektakl jest produkowany i wystawiany? W jaki sposób chęć swobodnej pracy, wspólnego i nowoczesnego autorstwa, teatru zespołowego, który nie tylko dyskutuje o zglobalizowanym świecie, ale odzwierciedla go i na niego wpływa, może zostać przekształcona w zestaw zasad? Jak zmusić zmurszałą instytucję, aby uwolniła się i na powrót zaczęła ukazywać sens świata?

Oczywiście, papier jest cierpliwy. Poza praktyką nie ma żadnej konstruktywnej krytyki, albo – jak kiedyś powiedział Godard: „Można skrytykować film, który uważa się za zły, ale tylko za pomocą innego, może lepszego filmu”. Z początkiem sezonu 2018/2019 przejmujemy kierownictwo artystyczne NTGent, teatru średniej wielkości o trzech salach. W pierwszym sezonie, oprócz programu rezydencji artystycznych i serii akcji politycznych, stworzymy osiem nowych spektakli teatralnych i tanecznych oraz zaprosimy lub wspólnie wyprodukujemy czterdzieści jeden kolejnych. Wszystkie produkcje w NTGent podlegają Manifestowi Gent, zestawowi dziesięciu zasad, stworzonemu wspólnie w ubiegłym roku. Zasady te dotyczą

wszystkich aspektów naszego projektu „Miejski teatr przyszłości”, od pytań dotyczących autorstwa do kwestii różnorodności i sposobu wystawiania przedstawień w innych miejscach. Poza pierwszą regułą, są to wyłącznie wymogi techniczne, w przeciwieństwie do „wymogu czystości” Dogmy 95, opublikowanej ponad dwadzieścia lat temu. Zasady te, które ograniczają się do procesu produkcji i dystrybucji, muszą być, oczywiście, uzupełniane o inne obszary, oparte na przyszłych doświadczeniach, na przykład w odniesieniu do miejsca klasyków pozaeuropejskich lub składu personelu nieartystycznego.

Czy manifesty i dogmaty nie są zawsze narzucane? Owszem. Manifest NTGent jest narzuceniem – teatrowi, ale przede wszystkim tym, którzy w nim pracują. Nie jest przyjemnie znaleźć się w wielojęzycznym zespole bez tekstu na pierwszej próbie, lub w niekompletnie wyposażonej sali prób, na przykład w północnym Iraku. Z czysto technicznego i organizacyjnego punktu widzenia będzie to oznaczało nieustanne przeciążanie naszych sił. I tak jak w przypadku Dogmy 95, może nie być ani jednej produkcji NTGent, która spełniłaby wszystkie dziesięć zasad.

Ale zawsze lepiej jest, jeśli spieramy się o coś nowego, przede wszystkim na temat wyraźnych reguł, niż kiedy, milcząc, nadal postępujemy zgodnie z niepisanymi zasadami. A przede wszystkim lepiej, abyśmy postępowali konkretnie, bazując na prawdziwym teatrze i na prawdziwej pracy. Razem, będąc otwarci i wrażliwi. Mamy nadzieję, że z każdym krokiem będzie trochę lepiej, a ewentualne niepowodzenia okażą się konstruktywne.

Misja

NTGent, jako teatr miejski, chce badać, motywować i poruszać zróżnicowaną

publiczność. Robi to poprzez tworzenie i prezentację głośnych produkcji oraz wykorzystując teatr do debaty społecznej.

Naszą siedzibą jest Gandawa. Będąc otwartym i podróżującym zespołem, staramy się pośredniczyć pomiędzy światem a naszym miastem. Chcemy odgrywać główną rolę we flamandzkim i międzynarodowym środowisku artystycznym. Jesteśmy miejscem gościnnym i dostępnym dla wszystkich.

Na arenie międzynarodowej sztuki widowiskowe od dawna nastawione są na kunszt (artystyczne autorytety) i profesjonalizację (infrastruktura produkcyjna i wsparcie). Ta tendencja jest obecnie kwestionowana przez ewolucję w dziedzinie demografii i technologii: świat jako globalna wioska, rosnąca różnorodność etniczna, sieć (cyfrowa) jako instrument i cel sam w sobie („kapitał”). Gwałtowne zmiany wywołują również reakcje przeciwne: potrzebę wyhamowania, bliskości, autentyczności. W miarę jak globalizacja postępuje, a świat staje się coraz mniejszy, wielu ludzi odczuwa dotkliwiej tęsknotę za granicami, pragnienie wycofania się i powrotu do przeszłości. Teatr miejski, tak jak go widzimy, znajduje się w polu napięć tych przeciwnych ruchów. Teatr jest zawsze lokalny i żywy, jest powtórzeniem i odtworzeniem tego, co było. Ale teatr jest także przestrzenią, w której pojawia się złożona terażniejszość – a przede wszystkim: przestrzeń eksperymentalna na przyszłość.

Interesujący nas teatr miejski sytuuje się pomiędzy tradycją a utopią. Nie pozostaje w miejscu, w którym został przygotowany, ale wyrusza w trasę międzynarodową. A także opowiada miastu o problemach globalnych. Będziemy podróżować z naszym zespołem i przygotowywać nowe spektakle, na przykład w północnym Iraku i Kongu. Oferujemy scenę aktorom oraz nieprofesjonalnym wykonawcom różnych narodowości i języków. Wspólnie tworzymy nasze przedstawienia: razem ze wszystkimi zaangażowanymi, wraz

z publicznością, w ciągłej społecznej interakcji. W końcu interesuje nas nie tylko kanon teatru klasycznego, ale przede wszystkim świat, w którym żyjemy.

Szukamy nowych klasyków, mitów, tragedii i sprzeczności naszych czasów, mitologizując bieżące wydarzenia i aktualizując mitologię. W ten sposób chcemy kształtować polityczny, mobilny i kreatywny „miejski teatr przyszłości”.

Pierwsze: Nie chodzi już tylko o przedstawianie świata. Chodzi o jego zmianę. Celem nie jest reprezentowanie tego, co rzeczywiste, ale urealnienie reprezentacji.

Drugie: Teatr nie jest produktem, jest procesem produkcyjnym. Prace przygotowawcze, castingi, próby i związane z nimi debaty muszą być publicznie dostępne.

Trzecie: Autorstwo należy wyłącznie do osób zaangażowanych w próby i spektakl, niezależnie od ich funkcji - i do nikogo innego.

Czwarte: Dosłowna adaptacja klasyki na scenie jest zabroniona. Jeśli tekst źródłowy - książka, film lub sztuka - jest używany na początku projektu, może stanowić tylko dwadzieścia procent spektaklu.

Piąte: Co najmniej jedna czwarta prób musi odbywać się poza teatrem. Przestrzeń teatralna to każda przestrzeń, w której sztuka jest ćwiczona lub wykonywana.

Szóste: W każdym przedstawieniu mówi się w co najmniej dwóch różnych językach.

Siódme: Co najmniej dwóch aktorów na scenie nie może być aktorami profesjonalnymi. Zwierzęta się nie liczą, ale są mile widziane.

Ósme: Całkowita objętość zestawu scenograficznego nie może przekraczać 20 m³, żeby zmieściła się w furgonetce, którą można prowadzić na podstawie zwykłego prawa jazdy.

Dziewiąte: Co najmniej jedna produkcja na sezon musi zostać przygotowana lub wykonana w strefie konfliktu lub w strefie działań wojennych, bez żadnej infrastruktury kulturalnej.

Dziesiąte: Każda produkcja musi być pokazana w co najmniej dziesięciu miejscach i w co najmniej trzech krajach. Żadna produkcja nie może zostać usunięta z repertuaru NTGent, dopóki liczba ta nie zostanie osiągnięta.

Gandawa, 1 maja 2018

Tłumaczenie: Justyna Kautsch-Landorf

Publikacja na podstawie: <https://www.ntgent.be/en/manifest3> (uwagi wstępne) i <https://www.ntgent.be/en/about/test-pagi> (misja)

Z numeru: **Didaskalia 155**
Data wydania: luty 2020

Source URL: <https://didaskalia.pl/artykul/manifest-ntgent>